

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
החוג לספרות עברית והשוואתית

סיפורי ים

ד"ר צפי זבה-אלרן

תוכן הקורס ומטרותיו: הקורס יעסוק בהשתקפויות של הים בסיפור העברי תוך השוואה ליצירות ספרות מתרבויות ותקופות שונות. נבחן את הופעותיו השונות ותפקידיו של הים במיתוס העברי הקדום, באגדות ויומני מסע מימי-הביניים, בסיפורים אישיים ובסיפורי עם בני זמננו, במכתבים, בבדיחות ועוד. נעסוק במפגשים עם מפלצות ים, עם תושבי הארצות שמעבר לים ובהתמודדות עם סערות ואתגרים נוספים שהים מזמן. נתוודע לאמונות של ימאים, לסמלים ולטקסים שנוצרו בים לרקע האתגרים החברתיים הייחודיים לו, ונלמד כיצד נרקם ומשתנה הקשר שבין סיפור למקום.

חובות המשתתפות והמשתתפים: נוכחות חובה בשיעורים בהתאם לכללי התקנון (80%), קריאה שוטפת ומבחן מסכם.

שעת קבלה: בתיאום מראש (tsafisebba@gmail.com).

רשימה ביבליוגרפית (לפי סדר הקריאה)

1. חובת טקסטים – תלווה אותנו לאורך כל השיעורים, זמינה דרך המודל.
2. גרייבס, רוברט ופטאי, רפאל. תשכ"ז, מיתוסים עבריים, הוצאת מסדה, ר"ג-גבעתיים, עמ. 47-17.
3. לוינסקי, יום-טוב. 1954, "לידיעת הספנים בים התיכון" (כיצד להקים רוח סערה לדממה?), ידע עם, 2-3 (כרך ב', אפריל), עמ. 209-212.
4. Ben-Amos, Dan. 1976, "Talmudic Tall Tales", Folklore Today, A Festschrift for R.M. Dorson, Bloomington, pp. 25-43.
5. דן, יוסף. 1974, "מעשה ירושלמי", בתוך: הספור העברי בימי-הביניים, כתר, ירושלים, עמ. 99-95.
6. עגנון, ש"י. תנצ"ה, "בלבב ימים", שוקן, ברלין. [כל מהדורה תתקבל, וכדאי להתחיל לקרוא כבר עכשיו].
7. ורסס, שמואל. 1971, "בלבב ימים" לש"י עגנון – המקורות לסיפור ושיטות עיצובם", בתוך: סיפור ושרשו, אגודת הסופרים העברים בישראל ליד הוצאת "מסדה", רמת-גן, עמ. 243-201.

8. ביאליק, חיים נחמן. 2008, "איש הסיפון", בתוך: חיים נחמן ביאליק: הסיפורים, ערך וביאר: אבנר הולצמן, דביר, תל-אביב, עמ. 272-250.
9. זבה-אלרן, צפי. תשס"ג, "הסיפור האישי כהצלה מן השכחה", מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי, כב, עמ. 98-69.
10. חבר, חנן. 2007, "הים בשיח ההעפלה", בתוך: אל החוף המקווה, מכון ון-ליר והקיבוץ המאוחד, תל-אביב, עמ. 121-100.
11. ברזניץ, שלמה. 1974, "שוליות חברתית", פרק ששי בספר: פסיכולוגיה חברתית, עם עובד ומישל"ב, תל-אביב, עמ. 45-39.
12. Fricke, Peter, H. 1973, "Family and Community: The Environment of the Ship's Officer", in Fricke, O. (ed.) Seafarer and Community, Croom Helm, London, pp. 132-150.
13. חזן, חיים. 1992, השיח האנתרופולוגי, משרד הבטחון, ספריית האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, עמ. 97-90 (פרק יב: משמעותם של טקסים).
14. יסיף, עלי. 1995, "לגלות את ישראל האחרת: העיתונאי כאתנוגרף וכמבקר ספרות", אלפיים, 11, עמ. 209-185.

מומלץ:

- לודוויג, אמיל. 2004, "ביוגרפיה של ים" בתוך: אנתולוגיה ים תיכונית, ערך: יעקב שביט, ידיעות אחרונות ואוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב, עמ. 170-101.

לימוד פורה ומהנה !